

Fjell kommune

Kommuneadvokaten

Forvaltningsrett

Klage, omgjering og
grunnleggjande rettstryggleik

Lysbilder frå grunnkurs i forvaltningsrett, tilpassa til bruk i kommunestyret i Fjell
kommune den 02.02.2012

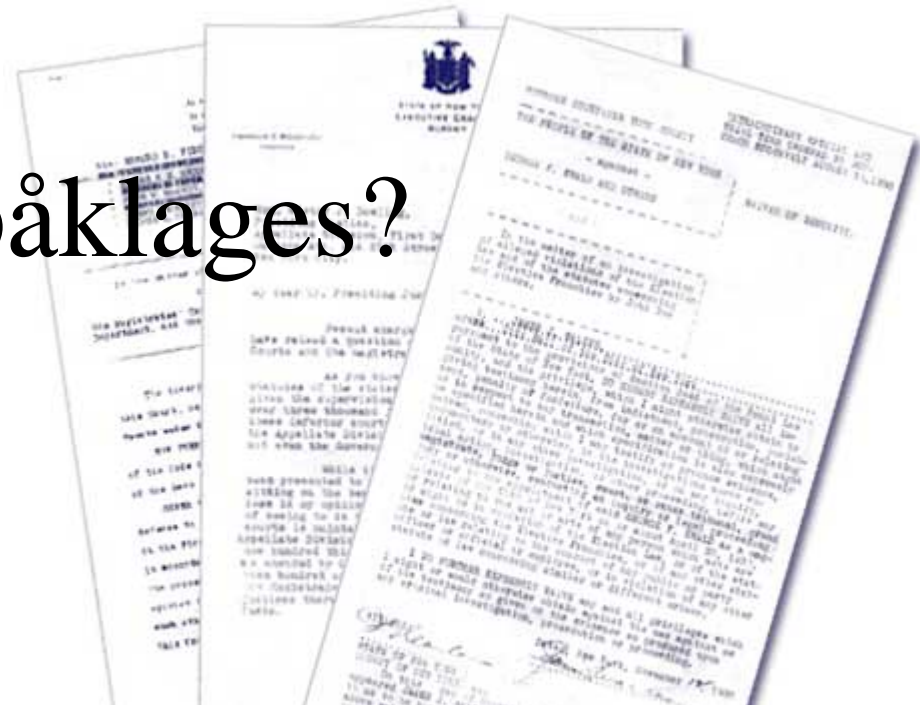
Legislative hensyn

- Sikre partenes interesser.
- Rettsikkerhetsgaranti.
- Et ledd i forvaltningens egenkontroll.
- Avlasting av domstolene.
- Svakhet:
  - Faglig svake overordnede organer overprøver fagorganer sin vurdering.

Hva kan påklages?

- Utg.pkt: Klagebehandling i ett trinn etter forvaltningsloven.
- Klageretten gjelder bare for enkeltvedtak.
  - Unntak: Ansettelsessaker.
  - Prosessledende avgjørelser kan ikke påklages.
  - Instruks, uttalelser, direktiver kan ikke påklages.

Personkrets

Hvem kan klage? Fvl. §28

- Part i saken har klagerett.
  - Den avgjørelsen retter seg mot eller direkte gjelder.
- Andre med ”rettslig klageinteresse”.
  - Evt. de som har klagerett etter særlovgivning.

”rettslig klageinteresse”, fvl. §28 (Sml. tvml. §54)

- Når vedtaket har eller kan få:
  - Rettslig virkning for han/henne.
  - Praktisk virkning for han/henne.
- Eksempler:
  - Konesjonshaver, der en annen får konsesjon innenfor samme virksomhetstype (etablering av konkurranse)
  - Nabo til nytt skjenkested.
  - Arvinger etter parten?
    - Bestemmelser for fast eiendom.
    - Bevillinger, eller andre personlige fordeler.

Klagerett for organisasjoner og foreninger

- ”rettslig klageinteresse” er bl.a. formulert for å slippe til idelle organisasjoner.
- Spm. er:
  - om saken vedkommer organisasjonen.
  - Om den berører en større del av medlemmenes interesser.
  - Om den har mange medlemmer.
- JD: Naturvernforbundet hadde klagerett på vedtak om å legge kraftledning mellom Randsverk og Gjendesheim

Rt. 1954, s. 500 - bilrutekonsesjon

- Samferdselsnemndas vedtak ble av NSB påklaget til departementet. Departementet gjorde om vedtaket. I Høyesterett var spm. bl.a. om NSB hadde klagerett. NSB hadde ikke søkt konsesjon på bilruten som gikk parallellt med jernbanen.
- HR uttalte at en: ”måtte regne med at ruten kunne volde avbrekk for Statsbanene, og særlig i betraktning av at jernbanens representant i møtet .... hadde erklært at statsbanene var interessert i selv å drive ruten, finner jeg det ikke tvilsomt at det her er tale om et vedtak som ”direkte angår” Statsbanene.”
- Selv om NSB ikke hadde vært interessert i å drive ruten selv, ville det trolig hatt klagerett etter fvl. §28.

Klagebehandlungen

Regler for saksbehandling

- Behandlingen av en klage skal følge de samme regler som behandling av det første vedtaket, fvl. §33.

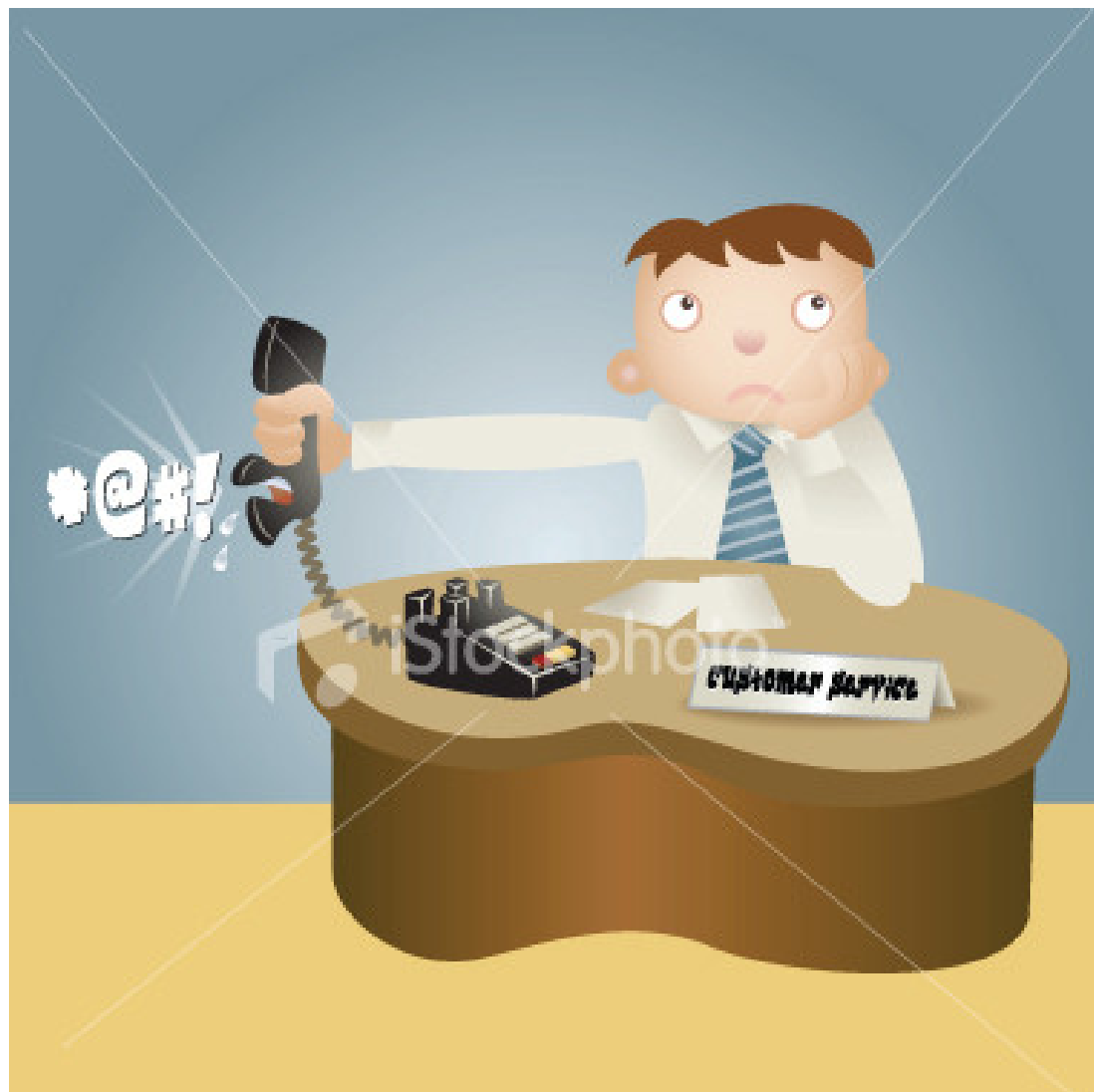
Klagefrist

- Klagefristen er 3 uker.
- Regnes fra dagen melding om vedtak er kommet frem til parten.
  - Særregel for den som ikke har fått melding, §29, 2. ledd.
- Klagen må være postlagt eller erklært innen fristen.
- Oversitting av klagefrist, fvl. §31.
  - Særlig om fvl. §31, 3. ledd (ett års-fristen).

Innhold og form, fvl. §32.

- Skriftlig klage er hovedregelen.
  - Muntlig klage kan fremsettes.
- Klagen skal:
  - Vise til vedtaket som det klages på.
  - Nevne hvilken endring som ønskes.
  - Rettes til det forvaltningsorgan som har truffet avgjørelsen.

Utsatt iverksetting av vedtak, fvl. §42

- Utsettende virkning kan ”beslattes” av førsteinstans, annet overordnet organ eller klageorganet.
- Utsettende virkning skal ikke være automatisk:
  - Behov for utsettende virking.
  - Virkning for parten veid mot klagers sak.
  - Reversibelt/irreversibelt vedtak.
  - Mulighet for at klagen når fram.

Førsteinstansens behandling av klagen

- Klagen skal først behandles av vedtaksorganet.
  - Dette sikrer egenkontroll.
  - Det er effektivt.
  - Ved omgjøring bevares klagemuligheten til overordnet organ.

Klageorganets avgjørelse, fvl. §34.

- Klageorganet kan ta hele saken opp til ny vurdering.
  - Også forhold som ikke er klaget på eller berørt av underinstansen.
  - Nye omstendigheter (etter vedtaket) kan vektlegges.
- Kan stadfeste, endre eller oppheve vedtaket.
- Kort om endring til skade.

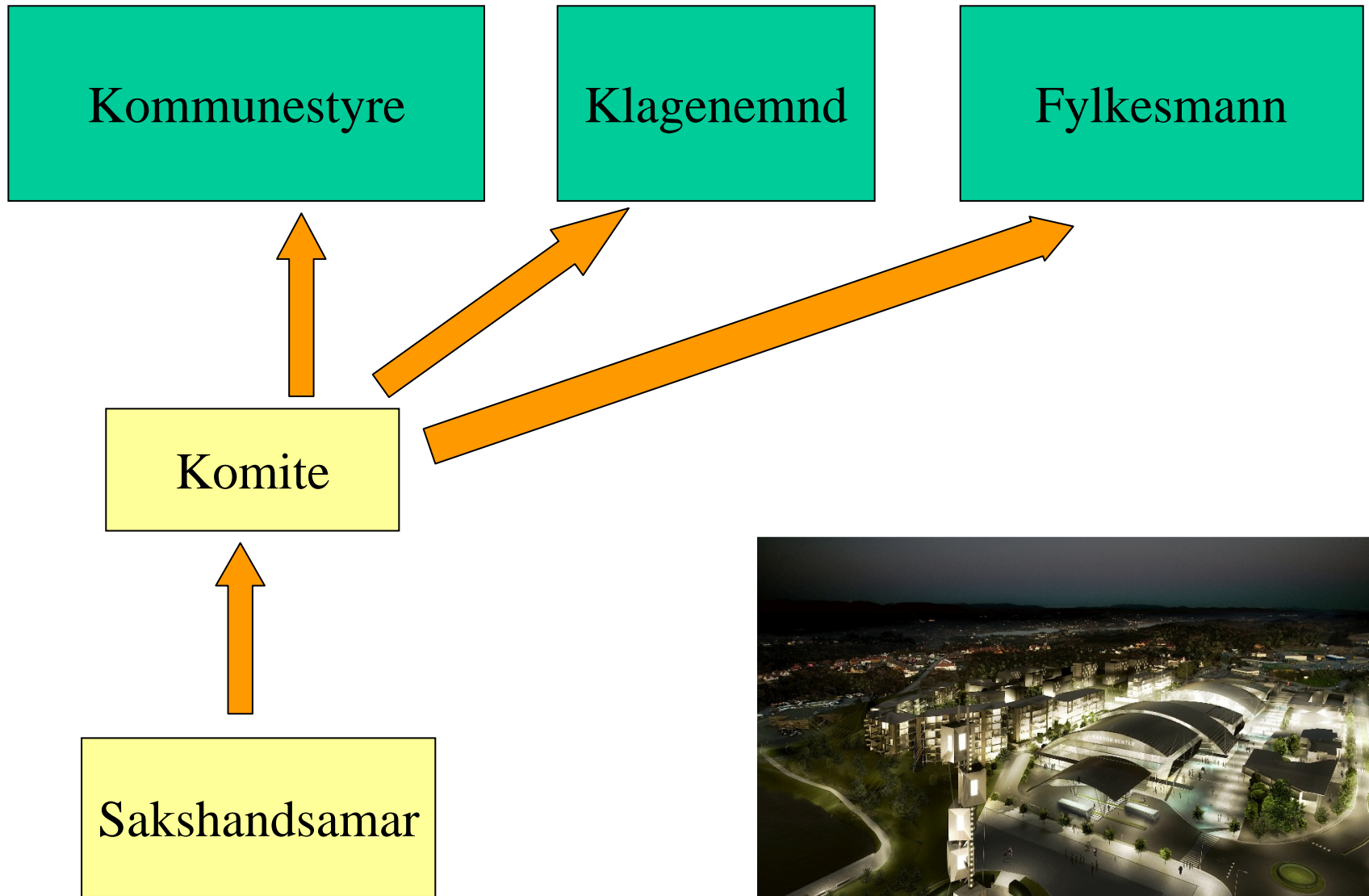
Klageorganet

- Staten (FM)

eller

- Eget klageorgan (klagenemnda)
  - Hovudregel:
    - Kommunestyret eller klagenemnd
- Praktisk hovudregel:
  - Departement (FM). Etter særlov eller statleg delegasjon.

Rettsikkerhet i forvaltningen

Grunnleggende saksbehandling

- Rettssikkerhetsprinsippene
  - Myndighetsmisbruk
  - Usaklige hensyn
  - Utenforliggende hensyn
  - Forutsigbarhet
  - Kontradiksjon

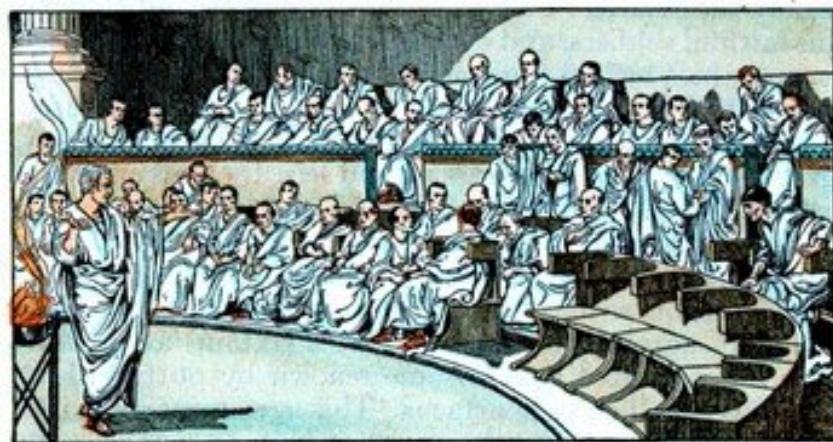
Kontradiksjonsprinsippet

- Borgerens rett til å sette seg inn i saken og å si sin mening.
  - Innsynsrett og rett til uttale.
- Grunnleggende prinsipp i en rettsstat.
  - Har gitt utslag i bl.a. fvl. §17, 1. ledd.
  - Skal sikre forsvarlige avgjørelser.

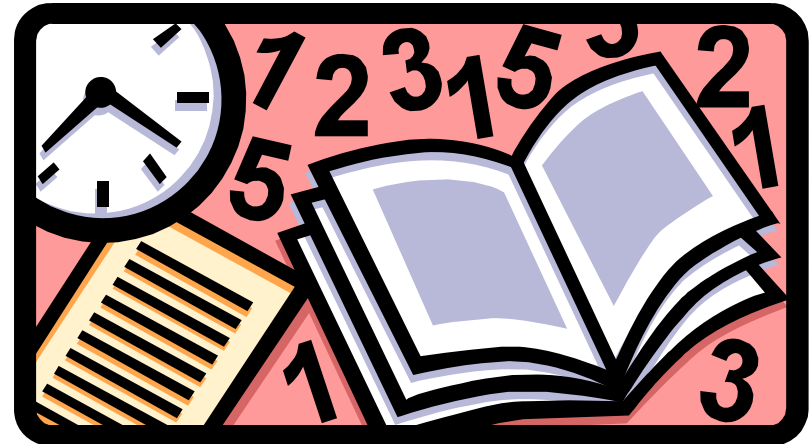
Grunnleggende kontradiksjon

- Styring og demokrati.
  - Forvaltningen er den utøvende makt, Grl. §3.
    - Skal gjennomføre politiske vedtak.
    - Forvaltning av fellesmidler.
- Hensynet til enkeltindividets rettssikkerhet.

Ansvar for sakens opplysning, fv1. §17.

- Generelt prinsipp.
  - Forsvarlig avgjørelse.
    - Ikke nødvendigvis riktig.
- Effektivitet vs. Rettsikkerhet.

Skjæringspunktet

- Effektivitet vs. rettsikkerhet.
- Når skal tjenestemannen ta en avgjørelse?

Kafka's Proessen

Saklighet og nøytralitet

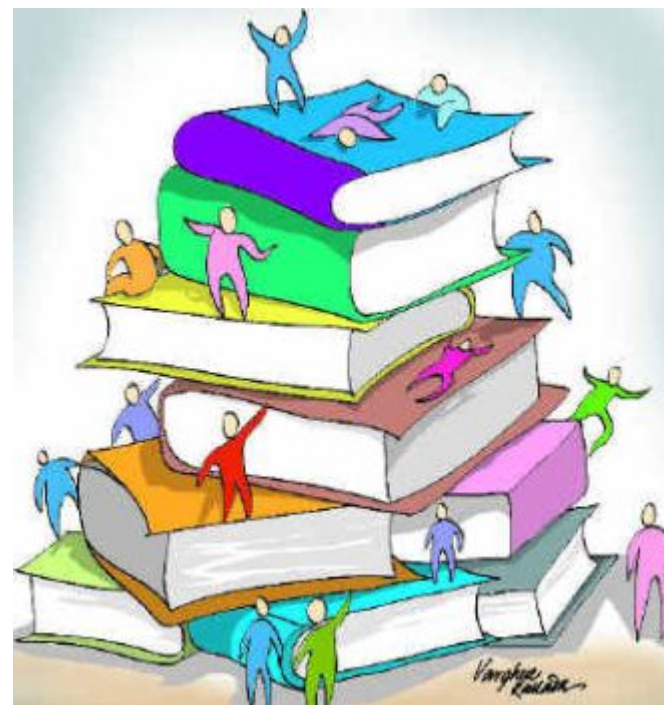
- Mortvedtdommen:
- Nektet drosjeløyve p.g.a. tidl. medlemskap i NS.
  - For å unngå vilkårlighet.
  - For å gi forutsigbarhet.

Omgjøring

Omgjøring av eget tiltak uten klage - Oversikt

- Forvaltningsorganet kan:
  - Omgjøre egne vedtak til gunst for parten.
  - Omgjøre der underretning ikke er kommet fram til parten (sml. re integra).
  - Omgjøre ugyldige vedtak.
- Klageorganet kan i tillegg:
  - Omgjøre til skade for parten.

Omgjøring av ugyldige vedtak

- Ugyldige vedtak, fvl. §41.
  - Faktiske saksbehandlingsfeil.
  - Uriktig faktisk grunnlag.
  - Utenforliggende hensyn.
  - Usaklig forskjellsbehandling.
- Som hovedregel må feilen ha virket bestemmende på vedtakets innhold.
  - Hvor lang tid som er gått.
  - De ulike partene sine interesser.
  - Innrettelse på vedtaket.

Omgjøring til gunst

- Kan besluttes av forvaltningsorganet selv.
- Bare praktisk der det ikke er parter med motstridende interesser.
- I praksis bare der klagen kommer fra parten selv.

Omgjøring til skade

- Kan bare besluttes av klageorganet eller overordnet myndighet.
  - Må gjøres ut fra hensynet til andre privatpersoner eller offentlige interesser.
- Særlig om saker der en kommunal klagenemnd er klageinstans:
  - Ikke adgang til omgjøring uten klage.
- Kommunestyret kan omgjøre som ”overordnet organ”.
- Særlig der staten er klageorgan – se også komml. §59, nr. 5.

